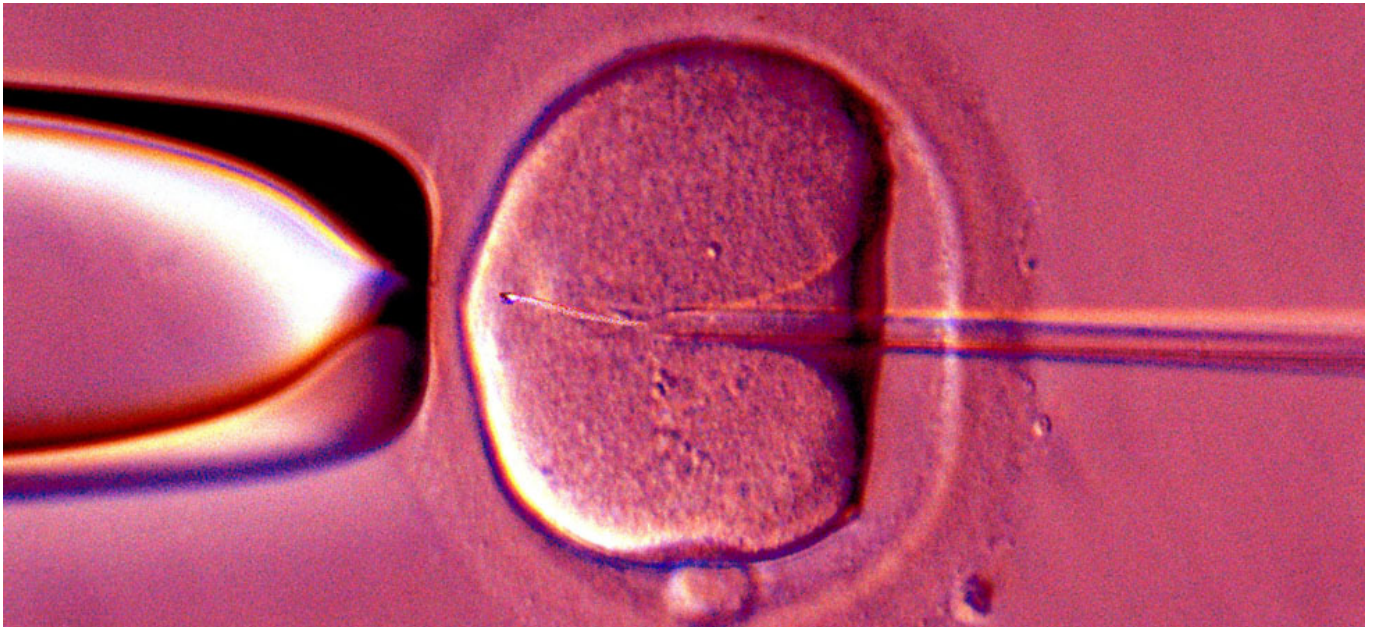

6 Μαΐου 2014

Παρεμβατική γονιμοποίηση ή υποβοηθούμενη αναπαραγωγή;

Επιστήμες / Νομική - Κοινωνία

Χαρίκλεια Φωτοπούλου, Θεολόγος - Καθηγήτρια Μ.Ε.

Η επιθυμία των ζευγαριών να αποκτήσουν παιδιά αποτελεί τον κανόνα στη σύγχρονη κοινωνία και η «παρεμβατική γονιμοποίηση» (όρος που θεωρείται ορθότερος από την «υποβοηθούμενη αναπαραγωγή») αποτελεί μία πραγματικότητα που δημιουργεί πλήθος προβληματισμών ηθικής και

κοινωνικής υφής. Αυτούς του προβληματισμούς προσεγγίζει με ιδιαίτερα επιτυχή τρόπο στη μελέτη της* (που θα παρουσιάσουμε σε σειρά άρθρων στην ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ) η καθηγήτρια Μ.Ε. - θεολόγος, Χαρίκλεια Φωτοπούλου.

Οι ανθρώπινες κοινωνίες ανέκαθεν απέδιδαν σημασία στην αναπαραγωγή των επιμέρους ατόμων, που απαρτίζουν την κοινωνική ομάδα, αλλά και της κοινωνικής ομάδας στο σύνολό της. Η αναπαραγωγή της κοινωνικής ομάδας κατανοείται ως εξασφαλίζουσα τη βιολογική και κοινωνική συνέχεια και η σημασία που δίνεται σ' αυτή επιδρά στους τρόπους τεκνοποίησης, στη μορφή της οικογένειας, στην ίδρυση της συγγένειας και τη θέσπιση των κανόνων που τη διέπουν, στη διαμόρφωση της ταυτότητας κάθε ανθρώπου και στην ένταξή του σε μια οικογένεια.

Παράλληλα, οι ανθρώπινες κοινωνίες ανέκαθεν αντιμετώπιζαν τη στειρότητα των γυναικών και την ανικανότητα των ανδρών ως προσωπική βιολογική δυστυχία και κοινωνική κακοδαιμονία και προέβαιναν στη λήψη μέτρων για την αντιμετώπισή τους. Έτσι, μέχρι την εμφάνιση των τεχνικών της παρεμβατικής γονιμοποίησης η λύση στο πρόβλημα της έλλειψης γονιμότητας αναζητείται σε παραδοσιακές θεραπευτικές μεθόδους και στην καθιέρωση θεσμών κατάλληλων για την αντιμετώπιση της οφειλόμενης στο έλλειμμα γονιμότητας προσωπικής βιολογικής δυστυχίας και κοινωνικής κακοδαιμονίας (υιοθεσία, παρένθετη μητρότητα, λειρατικός γάμος κ.ά.), ενώ μετά την εμφάνιση και την εξέλιξη των τεχνικών της παρεμβατικής γονιμοποίησης η λύση αναζητείται κυρίως στο χώρο της βιοϊατρικής επιστήμης και της βιοτεχνολογίας και επιδιώκεται η διαιώνιση του ανθρώπινου είδους και η συνέχεια των ανθρώπινων κοινωνικών ομάδων όχι μόνο με τη φυσική αναπαραγωγική διαδικασία και την καθιέρωση θεσμών αλλά και με την εφαρμογή τεχνικών, που υπερβαίνουν τη φυσική σεξουαλική επαφή άνδρα και γυναίκας[1].

Στις τεχνικές αυτές, που είναι γνωστές με τον όρο ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή ή παρεμβατική γονιμοποίηση, ανήκουν η τεχνητή σπερματέγχυση με την οποία η γονιμοποίηση και η δημιουργία εμβρύου επιτυγχάνονται εντός του γυναικείου σώματος δια της μεταφοράς σπέρματος του συζύγου ή του συντρόφου ή τρίτου δότη και η εξωσωματική γονιμοποίηση με τις παραλλαγές της με την οποία επιτυγχάνεται εργαστηριακά εκτός του γυναικείου σώματος η γονιμοποίηση και η δημιουργία εμβρύου in vitro. Με την εφαρμογή τόσο της τεχνητής σπερματέγχυσης όσο και της εξωσωματικής γονιμοποίησης, που παρά τη μεγάλη επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο στον τομέα της αναπαραγωγικής ιατρικής δεν είναι απαλλαγμένα από κινδύνους για τη μητέρα και το παιδί, επιτυγχάνεται η παράκαμψη και όχι η θεραπεία των προβλημάτων γονιμότητας και η γέννηση παιδιών, που έχουν γενετική σχέση με τους γονείς ή δεν έχουν γενετική σχέση με

τον ένα γονέα ή και με τους δύο γονείς λόγω της χρήσης γεννητικού υλικού ή της εμφύτευσης εμβρύων προερχόμενων από δότες μη έχοντες γονικά δικαιώματα, υποχρεώσεις και ρόλο στην ανάπτυξη του παιδιού κι ακόμη παιδιών, που δια της κύησης συνδέονται με γυναίκα κυοφορούσα για λογαριασμό άλλης.

Οι εν λόγω τεχνικές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν αρχικά για να εξυπηρετηθούν ετερόφυλα ζεύγη με πρόβλημα στη γονιμότητά τους κατέληξαν σήμερα να χρησιμοποιούνται για ν' αποκτήσουν παιδιά με γενετική σχέση ή χωρίς γενετική σχέση, εκτός των ετερόφυλων ζευγαριών, ομοφυλόφιλα ζεύγη, άγαμα μοναχικά άτομα, μετεμνηνοπαυσιακές γυναίκες χωρίς να αποτελούν εμπόδιο στην εφαρμογή τους ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η οικογενειακή κατάσταση, η ηλικία αλλά και χωρίς να υπάρχει ευρεία κοινωνική αποδοχή. Η διευρυμένη αυτή εφαρμογή αποκαλύπτει την άρνηση του ανθρώπου ν' αποδεχτεί την κατάσταση της ατεκνίας, εντυπωσιάζει τους πολλούς ειδικά με το συναρπαστικό τρόπο που προβάλλεται από τα Μ.Μ.Ε. και αποτελεί πολυτέλεια για τους οικονομικά ασθενείς και τους ανασφάλιστους.

Ωστόσο, παρά τις πολλές δυνατότητες για τεκνοποίηση και τα θεαματικά αποτελέσματα που προσφέρουν η εξωσωματική γονιμοποίηση και η τεχνητή σπερματέγχυση, δημιουργούν με την αλματώδη εξέλιξή τους συνεχώς νέα ιατρικά, ψυχοσυναισθηματικά, κοινωνικά, ηθικά, νομικά ζητήματα και ερωτήματα.

Έτσι, επιλέξαμε ως θέμα της παρούσας εργασίας μας τη μελέτη της παρεμβατικής γονιμοποίησης από άποψη ηθική και νομική, επειδή θα μας δινόταν η ευκαιρία να λάβουμε μια έγκυρη επιστημονικά τεκμηριωμένη απάντηση στο ερώτημά μας μέσα από τη μελέτη των σύγχρονων επιστημονικών εξελίξεων στο χώρο της αναπαραγωγικής ιατρικής τεχνολογίας και να εμβαθύνουμε στην ηθική και νομική διάσταση των εξελίξεων αυτών.

Μάλιστα, επιλέξαμε ν' αναφερθούμε τις σύγχρονες αναπαραγωγικές τεχνικές με τον όρο «*παρεμβατική γονιμοποίηση*» αντί του συνήθως χρησιμοποιούμενου όρου «*ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή*», καθώς τον θεωρούμε ακριβέστερο ένεκα του ότι οι ειδικοί επιστήμονες της αναπαραγωγής κάνοντας χρήση της ιατρικής τεχνολογίας παρεμβαίνουν στις διαδικασίες της ανθρώπινης αναπαραγωγής και στην αρχική φάση της ανθρώπινης ζωής.

* Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή - διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου

[1]Μ. Μυτροσύλη, «*Η Μετάβαση από τη βιοηθική στο Βιοδίκαιο*», *Επιστήμη και Κοινωνία* 20, σελ. 145.

<http://bit.ly/1fOAZG>